

प्रतिमन्त्रम् । पञ्चम्यां चितावाग्निनीवत् असपत्नासंज्ञा इष्टका अलेपूपदधाति अग्ने
ज्ञातान् सहसा ज्ञातान् षोडशी चतुश्चवारिंशः अग्नेः पुरीषम् इति पञ्चमन्त्रैः प्र-
त्येकमिति सूत्रार्थः ॥ पञ्चमचितिमन्त्राणां परमेष्ठी ऋषिः । तत्र द्वे अग्निदेवत्ये
त्रिष्टुभौ । हे अग्ने ज्ञातान् पूर्वमुत्पन्नान्नोऽस्माकं सपत्नान् शत्रून् त्वं प्रणुद प्रक-
र्षेण नाशय । किं च हे ज्ञातवेदः ज्ञातप्रज्ञान अज्ञाताननुत्पन्नांश्च शत्रून्प्रतिनुद नि-
वर्तय उत्पत्तिप्रतिबन्धं कुर्वित्यर्थः उपसर्गव्यवधानमार्षम् । किं च नोऽस्माकम-
धिब्रूहि (२.) अधिवद उपदिश यज्ञसम्बन्धिनीमितिकर्तव्यतामिति शेषः । किं कु-
र्वन् अहेउन् अक्रुध्यन् । सुमनाः शोभनमनस्कः सन्नुपदिशेत्यर्थः । किं च अग्ने
तव तत्सम्बन्धिनी त्रिवत्र्ये वत्र्यं गृहं त्रयाणां वत्र्यथानां समाहारे यज्ञगृहत्र्ये
सदोहविधानाग्नीध्रत्र्ये वयं स्याम भवेम सदा यज्ञान्कुर्म इत्यर्थः । कीदृशे त्रिवत्र्ये
शर्मन् शर्मणि सुखाश्रये । तथा उद्भौ द्विपदचतुष्पदधनधान्यादिभिरुद्भवति समृध्यत
इत्युद्भिः तस्मिन् भवतेर्तिप्रत्ययः ॥ अनेन मन्त्रेण पुरस्तादिष्टकामुपदधाति ॥ १॥

सहसा ज्ञातान्प्रणुदा नः सपत्नान्प्रत्यज्ञातान्ज्ञातवेदो नुदस्व ।

अधि नो ब्रूहि सुमनस्यमानो वयं स्याम प्रणुदा नः सपत्नान् ॥ २॥

अथ पश्चादुपदधाति । सहसा बलेन ज्ञातानुत्पन्नान्नोऽस्माकं सपत्नान्प्रणुद
नाशय । हे ज्ञातवेदः अज्ञातान् उत्पत्त्यमानानपि (३.) प्रतिनुदस्व आत्मनेपद-
मार्षम् । किं च सुमनस्यमानोऽस्मासु शुभचित्तः सन्नोऽस्मानधिब्रूहि शत्रुभ्योऽधि-
कान्वद । वयमपि तत्प्रसादादधिकाः स्याम भवेम । नोऽस्माकं सपत्नान्प्रणुद पु-
नरुक्तिरादरार्था । शोभनं मनो यस्य सुमनाः असुमनाः सुमना भवति सुमनस्य-
मानः भृशादिभ्य इति [पा० ३.१.१२.] क्यङ् ततः शानच् ॥ २॥

a. षोडशी स्तोम ओजो द्रविणम् ।

b. चतुश्चवारिंश स्तोमो वर्चो द्रविणम् ।

c. अग्नेः पुरीषमस्यस्तो नाम तां त्वा विश्वेऽभिगृणतु देवाः ।

स्तोमपृष्ठा घृतवतीरु सीद प्रजावदस्मे द्रविणायज्ञस्व ॥ ३॥